

1. Úvod (ST. HORNÍK)	11
2. Meteorologie a klimatologie (E. QUITT)	15
2.1. Předmět a metody meteorologie a klimatologie	15
2.1.1. Vztahy mezi meteorologií, klimatologií a geografii, metody studia	15
2.1.2. Význam pojmů počasí a podnebí	16
2.2. Zemská atmosféra	17
2.2.1. Složení vzduchu	17
2.2.2. Vertikální členění atmosféry	19
2.2.3. Tlak vzduchu	20
2.3. Záření v atmosféře	22
2.3.1. Slunce jako zdroj energie	22
2.3.2. Zeslabování slunečního záření v atmosféře	23
2.3.3. Oslunění zemského povrchu	24
2.3.4. Odraz slunečního záření, albedo	25
2.3.5. Vyzařování Země a atmosféry	25
2.3.6. Bilance záření	26
2.3.7. Metody měření slunečního záření	26
2.4. Teplotní poměry v atmosféře	27
2.4.1. Ohřívání a ochlazování povrchu	27
2.4.2. Proces ohřívání a ochlazování vzduchu	27
2.4.3. Změny teploty vzduchu s výškou	28
2.4.4. Denní a roční chod teploty vzduchu	29
2.4.5. Zeměpisné rozložení teploty vzduchu	30
2.4.6. Jednotky a metody měření teploty	31
2.5. Voda v atmosféře	32
2.5.1. Výpar vody	32
2.5.2. Vlhkost vzduchu	34
2.5.3. Kondenzace vodních par	36
2.5.4. Srážky	41
2.6. Proudění vzduchu v atmosféře	44
2.6.1. Základní prvky dynamiky atmosféry	44
2.6.2. Vítr a jeho charakteristika	45
2.6.3. Všeobecná cirkulace atmosféry	51
2.7. Podnebí	60
2.7.1. Děje působící na vytváření podnebí	60
2.7.2. Typy podnebí	63
2.7.3. Klasifikace podnebí	67
2.7.4. Kolísání podnebí	70
2.7.5. Mezoklima a mikroklima	72

3. Hydrogeografie (H. KRÍŽ)	78
3.1. Předmět, metody a vývoj hydrogeografie	78
3.2. Zásoby vody a její oběh na Zemi	80
3.2.1. Definice a vymezení pojmů	80
3.2.2. Rozdělení zásob vody na Zemi	80
3.2.3. Oběh vody	82
3.2.4. Hydrologický systém	84
3.3. Vody na souši	85
3.3.1. Povrchové vody	85
3.3.2. Podpovrchové vody	110
3.3.3. Voda ve sněhu a ledu	124
3.4. Oceány a moře	128
3.4.1. Rozdělení a rozloha oceánů a moří	128
3.4.2. Vlastnosti mořské vody	129
3.4.3. Pohyby mořské vody	135
3.4.4. Význam moří a oceánů	142
4. Geomorfologie (ST. CHÁBERA)	144
4.1. Předmět, metody, rozdělení a vývoj geomorfologie	144
4.2. Geomorfologické procesy	145
4.2.1. Endogenní procesy	146
4.2.2. Exogenní procesy	146
4.2.3. Geomorfologická hodnota hornin	147
4.3. Stavba a složení Země	148
4.3.1. Model Země	148
4.3.2. Planetární typy reliéfu Země	149
4.3.3. Morfostrukturní prvky pevnin	151
4.4. Zvětrávání	152
4.4.1. Mechanické zvětrávání	152
4.4.2. Chemické zvětrávání	153
4.4.3. Vliv organismů a člověka na rozpad a rozklad hornin	155
4.4.4. Vliv klimatu a vlastností hornin na zvětrávání	156
4.5. Svahová modelace	159
4.5.1. Tíže zemská jako geomorfologický činitel	159
4.5.2. Vznik a vývoj svahů	160
4.5.3. Hlavní svahové pohyby	160
4.5.4. Vliv horniny a klimatu na tvar svahů	165
4.5.5. Hospodářský význam škod způsobených svahovými pohyby	165
4.6. Geomorfologická činnost tekoucích vod	166
4.6.1. Činnost ronů	166
4.6.2. Říční eroze	167
4.6.3. Transportační a sedimentační činnost vodních toků	170
4.6.4. Vývoj spádové křivky řek	174
4.6.5. Vývoj a formy říčního údolí	175
4.6.6. Říční terasy	177
4.6.7. Epigeneze a antecedence	178
4.7. Krasové jevy	179
4.7.1. Podmínky krasového vývoje	179
4.7.2. Povrchové krasové tvary	180
4.7.3. Krasová údolí — podzemní krasové toky a jejich mechanická a chemická činnost	183
4.7.4. Jeskyně	184

4.7.5.	Krápníková výzdoba jeskyně — jeskynní sedimenty	186
4.7.6.	Typy krasových oblastí	187
4.7.7.	Zeměpisné rozšíření krasového reliéfu	189
4.8.	Kryogenní a glaciální procesy a tvary	192
4.8.1.	Definice kryosféry	192
4.8.2.	Nivace	192
4.8.3.	Činnost horských ledovců (erozní a akumulací glaciální tvary)	192
4.8.4.	Vliv pevninského ledovce na povrchové tvary krajiny	196
4.8.5.	Dlouhodobě zmrzlá půda — jevy kryogenní	198
4.8.6.	Stopy ledovcové činnosti v Československu	201
4.9.	Eolické procesy	202
4.9.1.	Vítr jako geomorfologický činitel	202
4.9.2.	Deflace a koraze	202
4.9.3.	Eolické usazeniny a jejich formy	204
4.9.4.	Spraš	205
4.9.5.	Zeměpisné rozšíření eolického reliéfu	207
4.10.	Geomorfologická činnost oceánů, moří a jezer	208
4.10.1.	Činnost erozní	208
4.10.2.	Činnost akumulací	210
4.10.3.	Geomorfologický vývoj pobřežních tvarů	211
4.10.4.	Typy mořského pobřeží a jejich rozšíření na Zemi	212
4.11.	Geomorfologická činnost organismů a člověka	214
4.11.1.	Činnost organismů	214
4.11.2.	Činnost člověka	217
4.11.3.	Antropogenní formy reliéfu a jejich zeměpisné rozšíření	218
4.12.	Hlavní typy reliéfu pevnin na morfostrukturním základě (se zřetelem ke klimatomorfo-genetické diferenciaci)	219
4.12.1.	Reliéf horizontálních struktur	220
4.12.2.	Reliéf klenb a pánví	225
4.12.3.	Reliéf vrásnových pohoří	226
4.12.4.	Reliéf příkrovových pohoří	228
4.12.5.	Reliéf kerných pohoří	229
4.12.6.	Reliéf komplexních pohoří	229
4.12.7.	Vulkanický reliéf	230
4.13.	Význam geomorfologie a její využití v praxi	232
5.	Pedogeografie (s vybranými částmi pedologie) (L. MIČIAN)	233
5.1.	Úvod	233
5.1.1.	Pedogeografie a pedologie	233
5.1.2.	Stručný náčrt historie půdoznalství a geografie půd	234
5.1.3.	Pedosféra, půda, její pozice a funkce v krajinné sféře	234
5.1.4.	Složky půdy a půda jako disperzní systém	235
5.2.	Stručná charakteristika půdních složek	236
5.2.1.	Pevná minerální složka půdy	236
5.2.2.	Kapalná složka půdy — půdní voda	236
5.2.3.	Plynná složka půdy — půdní vzduch	237
5.2.4.	Organický neživý podíl půdy — humus	237
5.2.5.	Živá složka půdy	238
5.3.	Některé všeobecné půdní charakteristiky	239
5.3.1.	Textura půdy a půdní druhy	239
5.3.2.	Pórovitost a struktura půdy	240
5.3.3.	Sorpce a sorpční komplex půdy	241

5.3.4.	Reakce půdy	242
5.4.	Hlavní půdotvorné (pedogenetické) procesy Země	243
5.4.1.	Primitivní půdotvorný proces	243
5.4.2.	Zajílení	243
5.4.3.	Translokační půdotvorný proces	243
5.4.4.	Organogenní půdotvorný proces	244
5.4.5.	Hydromorfní půdotvorný proces	244
5.4.6.	Halogenní půdotvorný proces	244
5.4.7.	Antropogenní půdotvorný proces	245
5.5.	Půdní profil, půdní horizonty, jejich označování a stručná charakteristika	245
5.6.	Půdy Země se zvláštním zřetelem na střední Evropu	246
5.6.1.	Stručná charakteristika půd Země	247
5.6.2.	Zjednodušené náčrtý některých důležitých systematik půd Země	262
5.7.	Půdotvorné faktory (činitele) — faktory teritoriální diferenciace pedosféry, resp. rozšíření půd	264
5.7.1.	Půdotvorný substrát (mateční hornina)	264
5.7.2.	Geomorfologické podmínky. Eroze půdy	265
5.7.3.	Klimatické faktory a podmínky	267
5.7.4.	Hydrologické faktory a podmínky	269
5.7.5.	Biotické faktory — rostlinstvo a živočišstvo	269
5.7.6.	Stáří území (krajiny), Recentní, reliktní a fosilní půdy	271
5.7.7.	Antropogenní faktor — působení člověka	272
5.8.	Zákonitosti teritoriální diferenciace pedosféry neboli zákonitosti rozšíření půd	272
5.8.1.	Horizontální pásmovitost (zonalita) půd	273
5.8.2.	Vertikální stupňovitost (zonalita) půd	274
5.8.3.	Předhorská (příhorská, bariérová) zonalita půd	275
5.8.4.	Provincialita půdního pokryvu	275
5.8.5.	Azonalita	276
5.8.6.	Zákonitosti drobné, detailní diferenciace pedosféry	277
5.8.7.	Zonální, intrazonální a azonální půdy	278
5.9.	Úrodnost půd	278
5.9.1.	Úrodnost půdy a její druhy	278
5.9.2.	Rozdělení našich půd podle úrodnosti	279
6.	Biogeografie (ST. HORNÍK)	281
6.1.	Úvod	281
6.2.	Biosféra jako složka systému fyzickogeografické sféry	281
6.3.	Ekologické elementy biosféry	282
6.3.1.	Podmínky klimatické	282
6.3.2.	Podmínky edafické	293
6.3.3.	Podmínky orografické	295
6.3.4.	Podmínky biotické	296
6.3.5.	Vlivy hospodářské činnosti člověka	297
6.4.	Areál a jeho změny	297
6.5.	Energie, produkce a dekompozice živé hmoty	302
6.5.1.	Produkce a produktivita	303
6.5.2.	Dekompozice organické hmoty	304
6.6.	Organismus a populace	305
6.6.1.	Organismus	305
6.6.2.	Populace	306
6.7.	Biocenózy, geobiocenózy a jejich skupiny	306

6.7.1. Biocenóza a geobiocenóza	307
6.7.2. Skupiny geobiocenóz	311
6.8. Geobiomy a geobiocykly	315
6.9. Biogeografická charakteristika geobiocyklů	317
6.9.1. Mořský geobiocyklus	317
6.9.2. Sladkovodní geobiocyklus	321
6.9.3. Suchozemský geobiocyklus	324
6.10. Floristické a faunistické oblasti Země	334
6.10.1. Floristické oblasti	334
6.10.2. Faunistické oblasti	336
6.11. Proměny středoevropské vegetace a zvířeny v období postglaciálu	339
6.12. Význam biogeografie	341
7. Teorie krajiny. Ochrana a tvorba životního prostředí (ST. HORNÍK)	342
7.1. Teorie krajiny	342
7.1.1. Úvod	342
7.1.2. Planetární geosystém. Krajinná sféra	343
7.1.3. Regionální geosystémy	345
7.1.4. Chorické geosystémy, geografické krajiny	346
7.1.5. Topické geosystémy	351
7.2. Ochrana a tvorba životního prostředí	351
7.2.1. Geografie a výzkum životního prostředí	351
7.2.2. Přírodní a socioekonomické faktory a podmínky životního prostředí člověka	353
Literatura	378
Rejstřík	385